

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, &c. Nisi reddantur Cælati quæ sunt
Cæsaris, non reddentur Deo quæ sunt Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari; & quae sunt Dei, Deo.

VERITAS PRACTICA.

Nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, non reddentur Deo quae sunt Dei.

RATIO EST Quia non reddentur Deo quae sunt Dei, nisi reddantur Deo quae Ipse à nobis exigit.

Sed nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, non reddentur Deo quae Ipse à nobis exigit.

Ergo nec reddentur quae sunt Dei, Deo, quae ne Impietas perpetretur, si reddenda sunt Caesari, quae sunt Caesaris, sicut quae sunt Dei, Deo.

I. PUNCTUM.

PLENAM mirabilem responsionem, iure vocat sanctus Hilarius quam Christus Dominus reddidit Pharisaeis, concludendo ex eorum verbis reddenda esse Caesari quae sunt Caesaris, & quae sunt Dei, Deo. Triplex autem ejus miraculum seu tripliciter admiranda videri potest responsio. Primo quidem propter eam rationem quam Idem sanctus Doctor profert, nempe quod ita omnia inter, contemptum saeculi, & contumeliam ledendi Caesaris temperavit, ut curis omnibus & officio humanis devotus Deo mentes ab solveret, cum Caesari quae ejus essent reddenda decerneret. Quasi diceret, sic respondisse Dominum ut sua responsione nos invitaret ad illa omnia contemnenda & relinquenda quae sibi tanquam debita Caesaris repolceret, quo facto id conmodi eveniret, ut cum deinceps nihil restaret quod Caesari deberetur, de solis Deo reddendis debitis quietius cogitaretur. Quod certe mirum quam opportunè, quam egregie, quam aptè Dominus responsionem suam transiulerit ad illud quod habebat antiquus & carius commendandum, nempe ut animas à terrenis & humanis ad caelestia & divina converteret. Quod & saepe alias ab ipso praestitum observari potest in Evangelio, ut cum praestitum de dividenda, duos inter fratres, hereditate rogatus est, sic se istis immiscere terrenis recusavit, ut tamen efficacissimum inter ipsos conveniendi & aeternae salutis comparandae modum suggererit, si vellent scilicet animum à nimio rerum terrenarum affectu sevocare in quibus nil solidae reperitur quietis. *Videte, inquit, & cavete ab omni curia, quia non in abun-*

dantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet, quod proposita similitudine de contemptu divitum mox luculenter confirmavit.

Ex quo dices non modò res humanas sicut consuevit Ch. illas, contemneret, sed & suis contemnendas proponere, atque ex omnibus aliorum dictis verbum aeternae vitae semper elicere.

Secundo, mira Ch. ista responsio est, quod ita sapienter & supra eorum omnium à quibus interrogatus fuerat, expectationem respondit, ut illi ipsi nequissimi de posita sua nequitia mutati fuerint tale responsum, cui retundendo nihil profus haberent, licet hac dolosa mente accessissent, ut si tributum esse Caesari petiendum pronuntiaret, deferrent illud nomen ejus ad plebem cui cum esset odiosa talis tributi solutio non dubitabant quin hominem ejus solutionis propugnatorem odisset & detestaretur. Et tamen nihil horum audent nec cogitant! hoc sane mirum!

Tertio quis non mireretur quam paucis & expressis verbis rem totam Dominus definiverit cum dixit reddenda esse Caesari quae essent Caesaris? Quis enim in hoc ipsum statim non consentiret, cum id sit lumine naturae notum, & in naturali jure positum ut quisquis sua reposeat ei reddantur? Sua vero tantum reposeat Caesaris à Judaeis inde fieri manifestum, cum in ipsis quos Caesar exigit nummis, imaginem Caesaris cuderint, in signum propriae deditiois & servitutis. Cum praeterea verò sciret Dominus fore quondam Haereticos qui negarent Principibus pendendum esse vectigal, sua illud autoritate sancitum voluit, & cum ipse tributum solvit, & cum solvendum docuit. Quamobrem inde deducta est Veritas Practica, quae tantò ad praxim esset firmior, quanto maiorem ab ipso Deo firmitatem acciperet; & quanto evidentius demonstraretur quod nisi reddantur Caesari quae sunt Caesaris, nec ipsi Deo reddantur quae sunt Dei.

Sic autem evidentissimè demonstratur, Nam profectò non reddentur Deo quae Dei sunt, nisi ea reddantur quae Ipse à nobis Deus exigit. Tam certò constat etenim Deum ita justum & æquum esse, ut hoc ipso quo quid à nobis exigit, dubitari non possit quin suum exigat, cum praestitum imperando id exigat, cui nisi pareamus, se offensum pronuntiet & nos tanquam rebelles puniat.

Rom 9.

Quid ergo dicemus inquit Apostolus, nunquid iniquitas apud Deum? absit. Esset verò iniquitas si quid non suum ita exigeret ut qui non redderet, puniretur. Cur enim puniretur si non ei debebat quod non reddidit? Nonne sic Ipse suam probat justitiam & æquitatem apud illum qui murmurabat de tanta mercede his concessa qui serò venerant in vineam, quanta nec majorè acceperant qui pondus dici & æstus portaverant? Amice, inquit, non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est & vade. Volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. An non licet mihi quod volo, facere? Quasi diceret si à te plura exigerem quàm ex quibus convenisti mecum: aut si quid inde tuum diceret quod alteri tribuo, te audirem libentius: Sed cum nihil nisi de meo tecum agam vel cum altero de quo quereris, quid habes quod queraris? An non licet mihi de meis quod volo facere? An putes me quidpiam de te ulla statuerè, quæ non sit mea? *Æquitas Domine judicium tuas, æquitas testimonia tua in æternum.*

Matth. 20.

Quid ergo dicemus inquit Apostolus, nunquid iniquitas apud Deum? absit. Esset verò iniquitas si quid non suum ita exigeret ut qui non redderet, puniretur. Cur enim puniretur si non ei debebat quod non reddidit? Nonne sic Ipse suam probat justitiam & æquitatem apud illum qui murmurabat de tanta mercede his concessa qui serò venerant in vineam, quanta nec majorè acceperant qui pondus dici & æstus portaverant? Amice, inquit, non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est & vade. Volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. An non licet mihi quod volo, facere? Quasi diceret si à te plura exigerem quàm ex quibus convenisti mecum: aut si quid inde tuum diceret quod alteri tribuo, te audirem libentius: Sed cum nihil nisi de meo tecum agam vel cum altero de quo quereris, quid habes quod queraris? An non licet mihi de meis quod volo facere? An putes me quidpiam de te ulla statuerè, quæ non sit mea? *Æquitas Domine judicium tuas, æquitas testimonia tua in æternum.*

Æ. 118.

II. PUNCTUM.

SED nisi reddatur Cæsari qua sunt Cæsari, non redduntur Deo qua Ipse à nobis exigit.

Nam id à nobis exigit ut quæ sunt Cæsaris reddantur Cæsari, nempe observantia sive honor, obedientia, servitus, tributa & quæ his nominibus obsequia continentur. Exigit autem multis modis: Primo quidem ratione seu lege naturali, quæ à lege manat æterna: sicut enim recta ratio dicit & persuasit hominibus præficere sibi Magistratus, seu Duces, seu Principes, seu Reges, seu alios Gubernatores à quibus regerentur: sic planè dicitur illis esse parendum, & omni modo deferendum, nam alioquin quomodo regerent? Nonne idcirco eum felices à quodam adulate prædicarentur Lacedæmones quod peritos haberent Duces, respondissetque unus inter illos primarius, non idcirco esse felices, sed quod haberent subditos valde obsequentes, tant opere commendatur hoc responsum ut inter præclara Sapientium dicta quæ omnes probent, censetur?

Deinde verò Justitia quæ communis est virtus ejus parens ac author Deus est, & sine qua non possent homines inter se convenire ac vivere: nonne id tam certò exigit quàm certum est non posse ratò servari justitiã nisi sint non modo qui jura legesque condant, tucantur, & protegant, sed qui etiam juris ac legum Conditoribus pareant & obsequantur? *Meum est consilium & æquitas, ait*

Æ. 8.

divina Sapientia, mea est prudentia, mea est fortitudo: per me Reges regnant, & legum Conditores justè decernunt. Per me Principes imperant, & Potentes decernunt iustitiam. At quomodo constarent hæc omnia nisi simul à subditis ipsa exigeret Sapientia ac suis deessent Regibus, sed omnem illis deessent observantiam?

Audi verò rursum ut ipsa loquitur Sapientia: *Melior est sapientia quàm vires, & vir prudens quàm fortis. Audite ergo reges & intelligite, discite iudices finitè terra. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turba nationum quoniam est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem justitiae, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & crudè apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum huic qui presunt fiet. At quæso tenetis obsequentes suos illi haberent subditos, quomodo ita punientur? quomodo non rejicerent in istos culpam, aut quomodo isti essent in culpa, nisi simul intelligerent se tam strictè teneri iustis suorum regum observandis imperiis, quam reges tenerentur iusta illis decernere?*

Tertiò, quæ Deum ipsam colendum monent Religio, monet & colendos reges ac principes: Nam præterquam quod ipsi reges Deum ita representant, ut in illis singulari modo Deus colatur, quænam alioquin vel ipsius Dei posset esse Religio, nisi esset observantia Regum ac Principum? qualis ordo, qualis disciplina, qualis Dei cultus, ubi confusa essent omnia sicut omnia confunderentur nisi superioribus inferiores subderentur?

Non est dissensio in Deo, sed pax: sicut & in omnibus Ecclesia sanctorum doceo, inquit Apostolus. Hic nempe fuit error Judæi cujusdam Galilæi de quo in Actis Apostolorum est mentio, qui cum Judæos excitasset ad negandam Romanis quibus tum erant subditi quam debebant observantiam miserè petiit, atque inde factum est ut cum à Judæis & ab ipsis potissimum Galilæis orta esset Christiana Religio malè apud Infideles hoc nomine Christiani omnes audirent, quasi hoc ipsi sentirent Christiani quod isti proditores Galilæi, quasi Regum ac principum detrectarent imperia quod tam longè à vero remotum erat, ut nihil Apostoli frequentius, nihil expressius suis commendent omnibus, quam ut omnem hæc in parte justitiam impleant. Audi Apostolum: *omni a-ni-ma potestatibus sublimioribus subdita sit: non est* Rom. 13.

67177

anim potestas nisi à Deo, qua autem sunt, à Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vt autem non timere potestatem? bonum fac & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time: non enim sine causa gladius portat. Dei enim minister est, vindex in iram eum qui malum agit. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram sed propter Conscientiam, Ideo enim & tribuit a praestatis. Ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debitum: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Et urfus ad Titum: Admonet illos, inquit, principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.

Quod & ipsum non minus efficaciter & expresse princeps Apostolorum Petrus: Subiecti igitur estote omni humanae creaturae propter Deum, sive regi, quasi praecellenti, sive ducibus tamquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem vero honorum; quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi; & non quasi velamen habentes malitiae, libertatem: sed sicut servi Dei omnes honorate, fraternitatem diligite. Deum time, Regem honorificate. Servi subditi estote in omni timore Domini, non tantum bonis & modestis sed etiam dyabolis. Haec est enim gratia si propter Dei Conscientiam sustinet quis tristitia patiens iniuste.

In quibus Apostolorum dictis non modo videtur quod Deus à nobis exigit, ut quae sunt Caesaris reddantur Caesari, sed quo iure id exigit, quam stricto, quam severo, quam summo illo quo à te ordinata vult servari, & quo ipsum Iustitiae commendat ordinem, quod expresse Divus Thomas docet. loco annotato.

III. PUNCTUM.

Nisi ergo qua dicta sunt esse Caesaris, esse Regem ac principum, reddantur illis, non reddentur Deo, qua Dei sunt, Quia non reddentur Deo qua à nobis pro suo in nos iure ac pro nostra in Ipsum observantia, merito exigit, & qua Principibus negabitur obedientia, negabitur & ipsi Deo qui talem praecipiebat obedientiam. Atque hoc divinum praecipuum tale omnes esse affirmant Doctores, ut minime dubitent esse in se levis ferum, nec rei levitatem aut ignorantiam in ordinata praxi posse nos excusare, quia nec

leve est quod ordinariè Reges praecipiant, nec ignotum quod praecipiant, nec obscurum quod illis praecipientibus parendum est, cum id omni iure tam evidentem pateat ut licet hac de re deessent divina imperia, pateret tamen humano lumine; ac licet hoc humanum lumen non adesset, divino tamen satis imperio res constaret, adeo sunt expressa quae facta referuntur idcirco testimonio.

Quid enim praeter jam dicta, terribilius his sancti Iudae Apostoli verbis: Sicut Sodoma & Gomorri haec & finitima civitates simili modo exfornicatae, & abeuntes post carnem alteram facta sunt exemplum, ignis aeterni poenam sustinentes. Similiter & hae carnes quidem maculant, dominionem autem spernunt, majestatem autem blasphemant. Quali diceret, non minus patet: hos peccare, nec minus esse puniendos, quam quos scimus esse punitos, velut omnium scelestissimos peccatores.

Hinc apte S. Gregorius: qui contra superpositam sibi potestatem murmurat, liquet quod illum redarguit qui eandem homini potestatem dedit. Parumne verò tibi videtur admitti criminis, sic Divinum Numen arguere! Quam verò ait potestatem hanc esse à Deo, & jam audivisti ex Apostolo, & praecclare confirmat S. Augustinus: Non tribuimus, inquit, dandi regni atque imperij potestatem nisi Deo vero, qui dat felicitatem in regno Caelorum solis pijs: regnum verò terrenum & pijs & impijs, sicut ei placet, cui nihil iniuste placet. Et paulo post, Qui dedit Mario, ipse & Caesari: qui Augusto, ipse & Neroni: qui Vespasiano vel Patri vel filio suarissimis Imperatoribus, ipse & Domitiano crudelissimo; & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino, Christiano, Iose Apostata Juliano.

Nec verò tantum in persona Caesarum, divinam esse agnoscendam providentiam, sed in his omnibus quae sub eorum imperijs accidunt, sic Idem S. Doctor accuratè demonstrat. A quo inquit, omnis modus, omnis species, omnis ordo, à quo est mensura, numerus, pondus, à quo & quicquid naturaliter est, cuiusque generis est, cuiuscumque aestimationis est, qui & anima irrationali dedit memoriam, sensum, appetitum, qui nec solum caelum & terram, nec solum Angelum, & hominem, sed nec exigui nec contemptibilis animantiae viscera, nec avis pennulam, nec herbae florem, nec arboris folium, sine suarum partium convenientia, & quadam veluti pace dereliquit, nullo modo est credendum regna hominum, eorumque

L. 22. Mor. c. 17.

L. 5. Civit. Dei c. 21.

Ibid. c. 11.

dominationes & servitutes à sua providentia legibus, alienas esse voluisse.

Quia tamen in aliud sæpe declinatur extremū, ut reddendo Cæsari quæ sunt Cæsaris, politice potius id fiat quam Christianè: vel præcedenti jungenda est sequens Veritas, vel separatim denuntianda:

Non reddes Deo quæ Dei sunt, si quid Cæsari vel cuiquam reddas, non propter Deum,

RATIO EST evidens, quia non reddes Deo quæ Dei sunt, nisi te tuaque omnia plene illi reddas. Sed si quid non propter Deum Cæsari vel cuiquam reddas, non te tuaque omnia plene Deo reddes. Ergo nec reddes Deo quæ Dei sunt: seu potius, ut quæ Deo debes, reddas, nihil prorsus reddendum est aliis quod non propter Deum reddas.

L P U N C T U M.

Deut. 5

QUOD sæpe aliis, tum verò hic opportunè divinum hoc Moni tum nobis proponendum: Non declinabitis neq. ad dexteram, neq. ad sinistram: sed per viam quam præcepit vobis Dominus Deus vester, ambulabitis. Sicut enim per defectum peccares non reddendo Cæsari quæ sunt Cæsaris, aut cui libet proximo quæ sunt eius: sic per excessum in his reddendis debitis peccari posset, & quidem tripliciter, nempe in substantia, in modo, & in fine.

Hom 71. in Martib.

In substantia peccaretur si quid iustus vel sponte faceres quod divinitus repugnaret legi, tunc enim excederes debitum quod nullum esse potest contra Deum; Unde aptè sanctus Chrysostomus: cum audis reddenda esse Cæsari quæ sua sunt, illa solum dici non dubita qua pietati ac religioni non officiant: Nam quod fidei aut virtuti obest, non Cæsaris sed Diaboli tributum ac vengegal est. Sic universim de cunctis Superioribus tam Ecclesiasticis quam Politicis, sive sæcularibus sanctus affirmat Basilius: Si quid sit quod à Superiore ex mandato Domini dicatur, aut cum mandato conveniat, in eo licet mortem cum minis intentatam habeat, nihilominus obedientiam servari convenire. Sin contra aliquid præter mandatum est, aut aliqua ex parte mandato adversatur, id licet Angelus de caelo, aut de Apostolis aliquis imperet, licet vitam promittat aut mortem minatur, nullo pacto admittendum est, cum Apo-

In reg. brevior.

stolus dixerit, licet nos ipsi aut Angelus de caelo evangelizet vobis præter id quod evangelizavimus vobis, anathema sit.

Deinde, in modo peccaretur si quæ sunt aliquam moderatè reddenda, tu nullo servato modo profunderes, ac plura quam exigeretis, vel bona vel honorem, vel vitam intempestivè prodigeres, quales illi mundani sunt qui ut mundo placeant, nullis parcunt impensis, qui ponunt fortuna mensam & bibunt super eam, inquit Prophetæ.

Tertiò denique, quod frequentius est, & quod minus cavetur, per excessum, in fine peccatur, quando quæcumque sint quæ Superiori reddantur obsequia, non redduntur propter Deum, licet sint debita, licet debito reddantur etiam modo, sed tamen finis est perverfus aut merè humanus ac naturalis, qualem haberent Ethnici & Pagani; Tunc non modo nil apud Deum promeretur, sed Deo rapis quæ Dei sunt, & quidquid aliud Deo reddas, numquam sua Deo reddes, nisi hoc opus aut obsequium quod Superiori reddis, reddas propter Deum.

Quæ certè Veritas accuratius expendi debet quam hic declaratur, nam & fructu est uberrima, & ex paucis quæ suggerentur facile est uberius progredi; aut ex multis quæ jam supra dicta sunt in hanc propè materiam, non est difficile quod est affinis, huc transferre. Sic autem breviter quæ propositæ rei summa est, demonstratur: Numquam reddes Deo quæ Dei sunt, nisi te tuaque omnia Deo reddas. Cum enim te tuaque omnia sic Deo debeas, tamquam ea quæ Dei sunt, quid clarius quam quod asseritur te non redditurum Deo quæ sunt Dei, nisi te tuaque omnia Deo reddas? Aut te nega totum esse Deum; aut quæ sunt Dei, non esse reddenda Deo: vel concedas necesse est quod inferitur. Nam si hæc duo vera sunt, quod sis Dei totus, & quod reddenda Deo sint quæ sunt Dei, profectò numquam negare poteris te alterius Deo redditurum quin te ipsum illi totum reddas. Quantum enim de te referabis quod non reddideris, tantum restabit de his reddendis quæ Dei sunt, & illud quod restabit tam stricte debes reddere quam quid aliud quod dederis.

Vide in 1. parte, Die 4. Januarij, ubi hæc declaratur Veritas:

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.

II. PUN-